

Nys, H., en Quaethoven, P., *Zorgen voor welzijn. Overheid en welzijnszorg in Vlaanderen*, Acco, Leuven/Amersfoort, 1984, 144 p.

Het betreft hier een publikatie die grotendeels terug gaat op een onderzoek, uitgevoerd in de periode 1981-83 door het Centrum voor Ziekenhuiswetenschap van de K.U. Leuven, in opdracht van het gemeenschapsministerie van Gezin en Welzijnszorg. Het is er de auteurs niet om te doen een loutere samenvatting te geven van het onderzoek, wel de lezer 'een aantal beschouwingen aan te bieden over het welzijnsbeleid in Vlaanderen'. De studie bestrijkt slechts een bepaald gedeelte van het ruime welzijnsveld, namelijk de sector van de 'hulpverlening' of 'sociale dienstverlening'. Gezondheidszorg en samenlevingsopbouw worden niet betrokken, het zijn twee welzijnssectoren die niet (zo duidelijk) tot het domein van de opdrachtgever behoren. Die heeft trouwens al genoeg om handen met zo'n 2500 voorzieningen en 37000 personeelsleden, goed voor een budget van bijna 15 miljard (1984).

Een eerste deel is gewijd aan de inhoudelijke analyse van een aantal welzijnsreglementeringen ('het administratiefrechtelijk luik van het welzijnsrecht'). Uit deze analyse tekent zich 'het vierkant van de welzijnsreglementering' af. De vier zijden hiervan worden gevormd door de vier krachtlijnen die min of meer in alle reglementeringen terug te vinden zijn: erkenning, subsidiëring, rechtsbescherming en democratisering.

De onderzoekers komen tot de vaststelling dat het vierkant danig scheef getrokken is, door de zwakke ondersteuning van de twee laatste elementen. Een scheefgroei waaruit beleidsconsequenties zouden moeten volgen, aldus de auteurs.

De studie van de vier afzonderlijke constanten levert interessante bedenkingen op. Zo bijvoorbeeld over de functie van de erkenning: vanuit de pragmatische moeilijkheid om het object van reglementering precies af te bakenen, heeft de overheid behoefte aan dit instrument om de 'analoge' gegevens uit het welzijnsveld te transformeren in 'digitale' communicatievormen. Vertrekkend van een eerder formeel-identificerende positie gaat de erkenning nu fungeren als middel tot minimale kwaliteitsbewaking.

Een reeks hardnekkige problemen in de welzijnsreglementeringen worden in stand gehouden door de quasi-afwezigheid van formele wetgeving. Zo biedt de 'pseudo-wetgeving' (ministeriële nota's, in het beste geval besluiten) geen grond voor een (afdwingbaar) recht op subsidie. Waar de rechtsbescherming van de welzijnsvoorziening al stiefmoederlijk behandeld wordt, komt deze van de gebruiker nog minder uit de verf. De auteurs wijzen hier een braakliggend terrein aan.

Het gebrek aan formele wetgeving hypothekeert ook in belangrijke mate de kansen op externe democratisering van de welzijnszorg. Naast het uitoefenen van de financieel-administratieve controle en de overheidsbemoeying in de samenstelling van de bestuursorganen, heeft men het hier vooral over het onttrek-

ken, via wetgeving, van beslissingsmacht aan de instelling. Dit laatste hebben de onderzoekers in hun rondgang vrijwel niet ontmoet.

Hier duikt dan de discussie op over het invoeren van een uniek kader-decreet voor de welzijnszorg. Naar analogie met de gezondheidszorg worden een aantal argumenten pro en contra vermeld. Enkel verwijzen naar de grote som overheidsmiddelen volstaat volgens de auteurs niet als verantwoording voor een toenemende mate van overheidsinvloed. Dat de eventueel onttrokken beslissingsbevoegdheid moet toevertrouwd worden aan zo laag mogelijke bestuursniveau's, laat zich raden: decentralisering dus ofte wel een knipoog naar de 'generieke' welzijnsinspanningen van de huidige minister.

In het tweede deel van de studie worden tien ambulante en residentiële voorzieningen beschreven en bekomentarieerd volgens een vast stramien: de betreffende reglementering, zo mogelijk de opdracht en doelgroep, het aanbod (omvang, geografische spreiding, bezettingsgraad), personeelskader, financiering. Zo gaat het van Centra voor Maatschappelijk Werk over P.M.G.-centra, Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg, Tele-Onthaal en J.I.A.C.'s naar Diensten voor Gezins- en Bejaardenhulp en Diensten voor Maaltijdenbedeling, de residentiële zorg voor fysiek en mentaal gehandicapten, de Bijzondere Jeugdzorg, Kind en Gezin, en tenslotte de Onthaalcentra voor Thuislozen. Als referentiejaar werd 1980 genomen, wat – gezien ook de staatshervorming – een actueel en volledig beeld wel wat in de weg staat. Sommige sectoren, zoals de Penitentiaire en Post-penitentiaire Sociale Hulpverlening, zijn met andere woorden niet opgenomen en andere, zoals de thuislozenzorg, zijn sindsdien sterk geëvolueerd. Toch levert dit deel ons een massa boeiend (vergelijkend) materiaal.

In het besluit van hun studie halen de auteurs enkele belangrijke tekorten aan in het (nog jonge) Vlaamse welzijnsbeleid. Een gebrekkige planning valt hierbij op: een sterk ongelijke geografische spreiding van de voorzieningen en het gevaar voor onvoldoende onderlinge afstemming van vraag, aanbod en effectief gebruik. Hiermee samenhangend dreigt een onnauwkeurige kanalisering van de geldstroom en het naast elkaar bestaan – met waarschijnlijke overlappingsen – van de verschillende voorzieningen.

'Zorgen voor welzijn' is in de eerste plaats geschreven vanuit de morfologie van één aantal hulpverleningssectoren. Inhoudelijk-methodologische aspecten van het welzijnswerk vindt men er niet in terug, en evenmin worden er verbanden geduid met een globaal, departementsoverstijgend welzijnsbeleid. Dit is natuurlijk ook niet het opzet geweest van het werk. Wie dergelijke omvattende evaluatie van het Vlaamse welzijnsbeleid nastreeft, zal zich tevens moeten bezinnen over de invloed van bijvoorbeeld verzuiling en de betekenis van de (politieke) verhoudingen met Vlaamse en nationale overheden.

I. Aertsen

Martens, Albert en Moulaert, Frank (red.), 'Buitenlandse minderheden in Vlaanderen - België. Wetenschappelijke inzichten en overheidsbeleid', de Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen/Amsterdam, 1985, 332 p.

Het bestand van documentatie en studies over migranten in België groeit aan.